

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości]. Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC. Niniejsze tłumaczenie nie jest dla Trybunału wiążące.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice]. Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC. This translation does not bind the Court.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Traduction déjà publiée sur le site Internet officiel du Ministère de la Justice polonais]. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour. La présente traduction ne lie pas la Cour.

Zestawienie – Odmowa służby wojskowej ze względu na przekonania

Czerwiec 2012 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Odmowa służby wojskowej ze względu na przekonania

Orzecznictwo Europejskiej Komisji Praw Człowieka

Grandrath przeciwko Niemcom (skarga nr 2299/64)

Raport Komisji z dnia 12.12.1966 roku

Pan Grandrath, duchowny Świadków Jehowy, „całkowicie sprzeciwiał się służbie wojskowej” i starał się o zwolnienie z odbycia nie tylko zasadniczej, ale i zastępczej służby wojskowej. Skarżący kwestionował skazanie w procesie karnym za odmowę wykonania zastępczej służby wojskowej i twierdził, że był dyskryminowany w porównaniu z duchownymi katolickimi i protestanckimi, którzy zostali zwolnieni z jej odbycia.

Europejska Komisja Praw Człowieka zbadała sprawę na podstawie Artykułu 9 (wolność wyznania) oraz na podstawie Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z Artykułem 4 (zakaz pracy przymusowej lub obowiązkowej). Komisja uznała, że nie doszło do naruszenia Konwencji, ponieważ osoby odmawiające służby wojskowej ze względu na przekonania nie podlegają zwolnieniu ze służby wojskowej, a każde z Umawiających się Państw może zdecydować, czy przyznać takie prawo czy też nie. Jeżeli takie prawo zostało przyznane, to odmawiający ze względu na przekonania mogą zostać powołani do odbycia zastępczej służby wojskowej i nie mają prawa być od tego zwolnieni.

X. przeciwko Austrii (skarga nr 5591/72)

Decyzja Komisji z dnia 02.04.1973 roku

Skarżący zarzucił, że został niesłusznie skazany przez austriackie sądy za odmowę odbycia obowiązkowej służby wojskowej ze względu na swoje przekonania religijne jako katolika.

Komisja uznała skargę za niedopuszczalną, stwierdzając w szczególności, że Artykuł 4 ust. 3 lit. b) Konwencji, który z pojęcia pracy przymusowej wyłącza „służbę o charakterze wojskowym lub służbę wymaganą zamiast służby wojskowej w tych krajach, które uznają odmowę służby wojskowej ze względu na przekonania” wyraźnie wskazuje, że Państwa miały wybór, czy uznają odmowę odbycia służby wojskowej ze względu na

przekonania, czy też nie, a jeśli uznają, czy zapewnić jakiś rodzaj służby zastępczej. Artykuł 9 w związku z Artykułem 4 ust. 3 lit. b) nie nakłada na Państwo obowiązku uznania osób odmawiających służby wojskowej, a w konsekwencji podejmowania specjalnych działań w celu wyegzekwowania ich praw do wolności sumienia i wyznania w zakresie obowiązkowej wojskowej służby. Komisja stwierdziła że wskazane przepisy nie zakazują Państwu, które nie uznaje odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania, karania tych, którzy odmówili służby wojskowej.

X. przeciwko Niemcom (skarga nr 7705/76)

Decyzja Komisji z dnia 05.07.1977 roku

Skarżący, będący Świadkiem Jehowy, uznany przez właściwe władze za osobę odmawiającą służby wojskowej ze względu na przekonania, odmówił stawienia się na wezwanie do odbycia zastępczej służby wojskowej.

Został za to skazany na cztery miesiące więzienia, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania w celu zawarcia porozumienia odnośnie odbycia prac społecznych w szpitalu lub innej instytucji i w ten sposób uzyskania zwolnienia od służby wojskowej. Ponieważ nie był w stanie uzgodnić warunków takiego porozumienia, jego wyrok został skierowany do wykonania w grudniu 1976 roku. Skarżący zarzucił, że uchylenie zawieszenia wykonania kary naruszało Artykuł 3 (zakaz niehumanitarnego i poniżającego traktowania), Artykuł 7 (nie ma kary bez ustawy) i Artykuł 9.

Komisja uznała skargę za niedopuszczalną. W szczególności uznano, że Artykuł 4 ust. 3 lit. b) wyraźnie stanowi, że odmawiający służby wojskowej ze względu na przekonania mogą zostać zobowiązani do odbycia zastępczej służby wojskowej zamiast służby zasadniczej, dlatego należało przyjąć, że Artykuł 9 nie uprawnia do zwolnienia z zastępczej służby cywilnej. W odniesieniu do skargi w zakresie Artykułu 7, Komisja podkreśliła, że to do ustawodawcy krajowego należało określenie czynów, za które można ponieść karę i stwierdziła, że Konwencja nie zakazuje Państwu karania tych, którzy odmówili odbycia zasadniczej służby wojskowej. Dalej, mając na uwadze wymiar kary orzeczonej wobec skarżącego, jej zawieszenie i warunkowe wykonanie, Komisja nie stwierdziła, aby istniały przekonujące argumenty za uznaniem, że doszło do naruszenia Artykułu 3.

N. przeciwko Szwecji (skarga nr 10410/83)

Decyzja Komisji z dnia 11.10.1984 roku

Skarżący, pacyfista, został skazany za odmowę odbycia zasadniczej służby wojskowej. Skarżący nie zwrócił się o umożliwienie odbycia zastępczej służby wojskowej. Przed Komisją skarżący stwierdził, że padł ofiarą dyskryminacji, ponieważ członkowie różnych grup religijnych zostali zwolnieni z obowiązku odbycia służby, podczas gdy względy filozoficzne, takie jak wyznawanie idei pacyfizmu, nie stanowią uzasadnienia dla zwolnienia go z obowiązku służby wojskowej.

Komisja uznała skargę za niedopuszczalną. Nie stwierdziła ona naruszenia Artykułu 14 w związku z Artykułem 9 Konwencji, gdyż nie stanowiło działania dyskryminacyjnego zwolnienie z obowiązku odbycia zasadniczej lub zastępczej służby wojskowej jedynie tych odmawiających służby wojskowej, którzy należeli do określonej wspólnoty religijnej, wymagającej od swoich członków powszechnej i surowej dyscypliny, tak duchowej, jak moralnej.

Peters przeciwko Holandii (skarga nr 22793/93)

Decyzja Komisji z dnia 30.11.1994 roku

Pan Peters, student filozofii, został uznany za osobę odmawiającą służby wojskowej ze względu na przekonania, jednak został zmuszony do odbycia zastępczej służby cywilnej. Jako że studenci teologii byli w zasadzie zwolnieni z obu rodzajów służby wojskowej, skarżący uznał, że padł ofiarą dyskryminacji.

Komisja uznała skargę za niedopuszczalną. Wprawdzie uznano, że kwestia podniesiona przez pana Petersa podlega Artykułowi 9, ale nie znalazła podstaw do stwierdzenia, że doszło do naruszenia Artykułu 14 w związku z Artykułem 9 Konwencji.

Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Ülke przeciwko Turcji (skarga nr 39437/98)

Wyrok Izby z dnia 24.01.2006 roku

Pan Ülke odmówił odbycia zasadniczej służby wojskowej ze względu na to, że wyznawał zdecydowane poglądy pacyfistyczne i publicznie spalił swoje wezwanie do odbycia służby podczas konferencji prasowej. Na początku został skazany za podżeganie poborowych do uchylania się od służby wojskowej, a następnie po przeniesieniu do oddziału wojskowego, wielokrotnie skazano go za odmowę noszenia munduru. Spędził prawie dwa lata w więzieniu, a następnie ukrywał się przed władzami.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego i poniżającego traktowania), uznając w szczególności, że obowiązujący system prawny nie przewidywał odpowiednich środków postępowania w sytuacjach powstałych na tle odmowy odbycia służby wojskowej z uwagi na wyznawane poglądy. Z uwagi na istotę obowiązującej regulacji prawnej pan Ülke był narażony na nieustanne ściganie i karanie. Występujące na przemian postępowania karne i wykonywanie kar pozbawienia wolności, rozpatrywane łącznie z możliwością tego, że do końca skarżący mógł być ścigany, stanowiło reakcję nieproporcjonalną do zamierzonego celu, jakim było zapewnienie odbycia przez niego służby wojskowej.

Thlimmenos przeciwko Grecji (skarga nr 34369/97)

Wyrok Wielkiej Izby z dnia 06.04.2000 roku

Świadek Jehowy, Pan Thlimmenos, został skazany za odmowę odbycia zasadniczej służby wojskowej w czasie, gdy w Grecji nie było możliwości odbycia zastępczej służby wojskowej przez tych, którzy odmówili pełnienia służby zasadniczej ze względu na przekonania. Kilka lat później odmówiono mu zatrudnienia na stanowisku dyplomowanego księgowego, pomimo tego, że uzyskał bardzo dobry wynik w otwartym konkursie na wskazane stanowisko.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 9 wskazując, że uniemożliwienie panu Thlimmenos wykonywania zawodu dyplomowanego księgowego nie było nieproporcjonalne do celu, jakim był właściwe ukaranie osób odmawiających wykonania obowiązków wobec ojczyzny, zwłaszcza że odbył już karę pozbawienia wolności za to przestępstwo.

Bayatyan przeciwko Armenii (skarga nr 23459/03)

Wyrok Wysokiej Izby z dnia 07.07.2011 roku

Świadek Jehowy, pan Bayatyan, kiedy w 2001 roku spełnił warunki do poboru, odmówił odbycia zasadniczej służby wojskowej ze względów sumienia, ale był gotów do odbycia zastępczej służby wojskowej. Władze poinformowały go, że z uwagi na brak przepisów przewidujących możliwość odbycia zastępczej służby wojskowej, jest on zobowiązany do odbycia służby zasadniczej. Skarżący został skazany za odmowę odbycia zasadniczej służby wojskowej na karę pozbawienia wolności. Pan Bayatyan zarzucił, że jego skazanie nastąpiło z naruszeniem Artykułu 9 i stwierdził, że artykuł ten powinien być interpretowany w świetle współczesnych warunków, a mianowicie faktu, że większość państw członkowskich Rady Europy przyznało prawo do odmowy służby wojskowej ze względu na poglądy.

Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 9, biorąc pod uwagę, że istniały skuteczne środki alternatywne, które były w stanie pogodzić sprzeczne interesy występujące w zdecydowanej większości państw europejskich, a skazanie pana Bayatyan nastąpiło już w czasie, gdy Armenia zobowiązała się przyjąć rozwiązana prawne w zakresie zastępczej służby wojskowej.

Savda przeciwko Turcji (skarga nr 42730/05)

Wyrok Izby z dnia 12.06.2012 roku

Sprawa dotyczyła niepowodzenia w uznaniu przez Turcję prawa do odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania. Trybunał stale powtarzał, że system

obowiązkowej służby wojskowej nie zezwalał na jakiegokolwiek wyjątki z uwagi na poglądy i skutkował surowymi sankcjami karnymi nałożonymi na tych, którzy odmówili odbycia służby wojskowej. Powyższe nie zapewniało należytej równowagi pomiędzy ogólnym interesem społecznym a interesem osób odmawiających służby ze względu na przekonania. Kary, sankcje, skazania i oskarżenia dotyczące tych osób, w sytuacji braku środków, które uwzględniałyby względu sumienia, nie mogłyby zostać uznane za niezbędne w społeczeństwie demokratycznym.

[Naruszenia Artykułów 3 i 9 oraz naruszenie Artykułu 6 ust. 1 Konwencji w związku z brakiem niezawisłości i bezstronności sądu wojskowego.](#)
